ПРИКАЗИ

Чланак примљен 15. марта 2026.
Чланак прихваћен 1. јуна 2026.
UDC 378.6:78]:005.745(497.11)”2025”(049.32)
78.01:316.7(049.32)

ДУЊА САВИЋ[*]
истраживач сарадник, студент докторских студија
Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности, Катедра за музикологију

17. међународна конференција Катедре за музикологију Факултета музичке уметности у Београду – *Музика у друштвено-културним превирањима* (29–31. октобар 2025)

Седамнаеста традиционална бијенална међународна конференција Катедре за музикологију Факултета музичке уметности у Београду – *Музика у друштвено-културним превирањима* (Music in Socio-Cultural Turmoils) – трајала је од 29. до 31. октобра 2025. године. Актуелна друштвена, културна и геополитичка дешавања представљала су један од ширих тематских оквира скупа, дајући простор за испитивање сложеног односа музике и друштва, те постављајући питања о томе „како музика кореспондира са друштвеним процесима”, „како учесници у музичком екосистему одговарају на пулс времена” и „да ли су парадигматске промене у историји музике (готово) увек одговарале друштвеним променама?”.

Свечана сала Ректората Универзитета уметности и Ректорска сала биле су места одржавања осам сесија: „Музика и друштво: посредовање вредности и промене“

* Ауторкина контакт адреса:
dunjasmele95@gmail.com

(Music and Society: Mediating Values and Change); „Протестне песме: када песме постану оружје“ (Protest Tracks: When Songs Become Weapons); „Превирања и промене парадигми“ (Turmoils and Paradigm Shifts); „Музичка сведочанства о кризи и преображају“ (Musical Testimonies of Crisis and Transformation); „Музика између дебате и опасности“ (Music between Debate and Danger); „Музика, идеологија и институције у превирању“ (Music, Ideology, and Institutions in Turmoil); „Музика у транзицији: идентитети, идеологије и иновације“ (Music in Transition: Identities, Ideologies, and Innovations); „Музика у обликовању културних, образовних и политичких идентитета“ (Music in Shaping Cultural, Educational, and Political Identities). Оне су обухватиле, између осталих, и теме везане за музику и политику, филозофију, социологију и историју, као и питања статуса музичких институција, оркестара и дигиталних музичких архива у европском контексту, те стваралачке поетике аутора различитих стилских проседеа. Сесијама су председавали професори са Катедре за музикологију: Ивана Перковић, Марија Масникоса, Драгана Стојановић-Новичић, Биљана Лековић, Стефан Цветковић и Радош Митровић.

После уводног обраћања професорке Мирјане Николић, ректорке Универзитета уметности, професора Срђана Тепарића, продекана за науку Факултета музичке уметности, као и професорке Иване Перковић, шефа Катедре за музикологију у истој институцији и чланице Организационог одбора конференције, уследила су тридесетоминутна излагања учесника. Целокупан научни скуп протицао је у пријатној атмосфери и тону, остављајући простор и за спонтане, опуштене и надахњујуће разговоре у паузама за кафу и ручак.

Професори, научници и истраживачи, односно њихови радови и истраживања, обухватили су својим приступима широк распон историјских и савремених, локалних и глобалних музичких пракси. Поред увида у разгранату мисао о музици у културним и друштвеним превирањима, свеобухватност и интердисциплинарност приступа учиниле су научни скуп простором за вишеслојна и провокативна питања и дискусије, уз музичке примере различитих традиција – како у жанру класичне, тако и у жанру популарне

музике. Те су праксе сагледане кроз призму културних, друштвених, политичких и економских околности које обликују и умножавају њихова значења, улоге и функције, одражавајући тако сложене процесе кроз које музика, у најширем смислу, учествује у развоју и обликовању људске цивилизације.

Пленарни предавачи седамнаестог издања конференције, професор Пол Кренен (Paul Craenen) са Краљевског конзерваторијума у Хагу, Дарио Мартинели (Dario Martinelli), професор историје и теорије уметности на Технолошком универзитету у Каунасу, као и Јуха Ојала (Juha Ojala), професор истраживања музичког извођаштва на Докторској школи Сибелијус академије Универзитета уметности у Хелсинкију, презентовали су следеће радове: „Где је одговорност у вишезначности музике?“ (Where is responsibility in music’s ambiguity?); „Идеологије (ни)су мртве: левица и десница као културни модели у политичким песмама“ (Ideologies are (un)dead: left and right as cultural models in political songs) и „Музичка пракса као стварање виртуелних светова“ (Musical praxis as creation of virtual worlds). Ролф Бекер (Rolf Bäcker), професор Високе школе у Каталонији, приредио је и водио дискусију на тему вештачке интелигенције у музикологији и високом музичком образовању, уместо пленарног предавања најављиване професорке Џорџине Борн (Georgina Born) са Одсека за антропологију на Универзитетском колеџу у Лондону, отказаног услед болести.

Излагања пленарних предавача отворила су бројне перспективе за читање места и позиције музике – од античких времена, преко преломних тренутака у историји и култури XIX века, до савремених музичких израза, перформативности и улоге музике у активизму, као и песама које су промениле свет и преобликовале наративе у музици и друштву. Музички програм на концерту западноевропске уметничке музике, да парафразирамо Кренена, представља својеврсни политички чин и има своју тежину, значење и поруку, осим што позива на промишљање саме аутономије те уметности. Ко стоји и зашто стоји лево, ко десно и шта у том контексту представља италијански хит Ђорђа Габера (Giorgio Gaber) *Destra-sinistra*, било је упечатљиво управо зато што нас је

заводило својим музичким садржајем, док су у његовој основи лежала важна питања. Но, спрега између музике и политике није била једина – своју визуру приближио нам је професор Ојала, истичући да музичка пракса омогућава безбедно поље за играње, испробавање и размишљање о могућим променама у стварном свету, те да анализирање, односно опажање и тумачење знакова субјективних искустава и друштвених аспеката представљених у музици доноси значајан допринос извођачкој пракси.[1]

Кроз осам сесија учесника размишљања о музици преламала су се од њених улога у друштвеним, културним и политичким променама до њене моћи као средства протеста, уметничког активизма и сведочанстава о кризама. Од анализе музичких пракси кроз историју у раду Олександра Окрименка (Oleksandr Okhrimenko) о променама звучног пејзажа XIII века, преко уметничких одговора на друштвене турбуленције које су истраживали Јована Вукосављевић, Биљана Лековић и Радош Митровић, све до разматрања војне музике у раду Рејчел Џонсон (Rachel Johnson) и естетике о музичкој пракси у „опасним местима" Марије

Семи (Maria Semi), теме су обухватиле широк спектар улога које музика има у обликовању и одражавању друштвених превирања. Такође, у раду Луси Абрамс Хусо (Lucy Abrams-Husso) разматрана је промена у савременој музичкој интерпретацији и у америчким оркестрима осамдесетих година XX века, са посебним нагласком на комерцијализацију музике.

Део седамнаесте међународне музиколошке конференције био је и национални дисеминациони догађај алијансе IN.TUNE, чији је поносни члан Факултет музичке уметности у Београду. У оквиру дводневног програма мађарска виолинисткиња Естер Хафнер (Eszter Haffner) одржала је мајсторски курс у Адвентистичкој цркви. Публика је потом имала прилику да ужива у два концерта на којима су изведена дела Дамјана Јовичина, Фредерика Ржевског (Frederic Rzewski), савремених румунских композитора и Мајкла Пизароа (Michael Pisaro). На сцени Удружења композитора Србије, уз Дамјана Јовичина, наступили су и

[1] Видети веб-сајт конференције: https://musicin-tumoil.wixsite.com/msct/post/musical-praxis-as-creation-of-virtual-worlds.

његови пријатељи и студенти музичке академије, те Наташа Пенезић и Адријана Тоаксен (Adriana Toacsen). Посебну пажњу привукао је двочасовни панел *Reimagining Society Through Innovative University Cooperation in Music and Arts*, одржан 30. октобра, на коме су учествовали и домаћи и страни чланови ове јединствене европске алијансе посвећене уметности и музици. Међу говорницима били су и Кристина Кубелс (Cristina Cubells) и Алекс Тентор (Alex Tentor), који су у свом излагању под насловом *Politics in Open Score* представили сложене теоријске оквире односа политике, друштва, музике и интерпретације. Сам дух IN.TUNE алијансе подсетио је да је реч о идеји рођеној из потребе за одговором на савремене друштвене и културне промене — идеји која повезује уметничке и образовне институције широм Европе у потрази за новим моделима разумевања и сарадње у савременим академским заједницама.

Сви ови елементи били су разлози због којих је седамнаеста међународна конференција Катедре за музикологију протекла веома успешно, остављајући иза себе питања, слике и сећања у која се, случајно или не, увукао и цитат са последњег слајда презентације Дарија Мартинелија: „Политика музике је уметност заједничког живљења“ (Politics of music is the art of living together).